

**ศักยภาพการแข่งขันของประเทศไทยและสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชน
ลาวในสินค้าเกษตรที่มีผลต่อการลงทุนของนักลงทุน มองผ่านจุดผ่อนปรน
ชายแดนบ้านฮวก อำเภอภูซาง จังหวัดพะเยา**

**Competition Potential of Thailand and Lao People's Democratic Republic
in agricultural products affecting investment of investors, looking through
the temporarily checkpoint of Ban Huak, Phu Sang District,
Phayao Province**

ศิววัฒน์ ชัยวงศ์*

Silawat Chaiwong

บทคัดย่อ

พื้นที่ตำบลภูซางมีเขตติดต่อกับ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวทางทิศตะวันออก ทำการค้าขายสินค้าอุปโภคบริโภค และติดต่อสื่อสารกัน มีศักยภาพในการแข่งขันทางการค้า การลงทุน สามารถเชื่อมโยงกับ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว จีนตอนใต้ และเวียดนามและเป็นประตูการค้าไปสู่อินโดจีน ตำบลบ้านฮวกพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นหุบเขาเหมาะสำหรับการเกษตร ชาวบ้านทำการเกษตรไว้เพื่อกินเพื่อใช้ ไม่เน้นในเชิงธุรกิจ สำหรับการลงทุน เนื่องจากภูมิประเทศเป็นภูเขาประกอบกับพื้นที่มีจำนวนจำกัด ชาวบ้านในพื้นที่ต้องไปทำการลงทุนปลูกพืชผลทางการเกษตรที่สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชน การลงทุนในพื้นที่มีการพัฒนาระบบโลจิสติกส์เพื่อรองรับด้านการค้าและการลงทุน สนับสนุนการยกระดับคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตร เชื่อมโยงด้านการค้าและการลงทุนกับประเทศเพื่อนบ้าน พัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการให้พร้อมรองรับการเปลี่ยนแปลงในระบบตลาดการค้าเสรี

คำสำคัญ: สินค้าเกษตร, การลงทุน, จุดผ่อนปรนชายแดนบ้านฮวก

Abstract

The area of Phu Sang Sub-district has the connecting area with the Lao People's Democratic Republic in the east, trading using and consuming products and mutual communication. It has potential of commercial and investment competition. It can link to the Lao People's Democratic Republic, Southern China, and Vietnam. It is also the commercial door to the Indochina, Ban Huak Sub-district. Most areas are valleys appropriate for agriculture. The villagers do agriculture for eating

* อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง

and use, not focusing on business and investment. Due to the landscape of mountain and limited area, the villagers in the area need to invest in planting agricultural products in the Lao People's Democratic Republic. The investments in the area are developing the logistic system to cover commerce and investment and supporting enhancement of agricultural product standard quality level, connecting commerce and investment with the neighboring country, developing potential of entrepreneurs to be available for the change in the Free Trade market system.

Key words: agricultural products, investment, temporarily checkpoint of Ban Huak

บทนำ

การก้าวเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจใหม่ในสหัสวรรษนี้ ระบบการค้าโลกได้มีการพัฒนาการปรับตัวเปลี่ยนเป็นระบบสงครามเศรษฐกิจที่เกิดการแข่งขันกันระหว่างประเทศต่างๆ ทั่วโลก¹ ปัจจุบันได้เข้าสู่ประชาคมอาเซียนเมื่อวันที่ 31 ธันวาคม 2558 ที่ผ่านมา โดยให้มีการเคลื่อนย้ายสินค้า บริการ การลงทุน แรงงานฝีมืออย่างเสรีรวมทั้งสร้างความร่วมมือในด้านต่างๆ ซึ่งคล้ายคลึงกับสหภาพยุโรปที่รวมกลุ่มกันเพื่อสร้างเสถียรภาพทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ประเทศที่เข้าร่วมเป็นสมาชิกต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะการรักษาวินัยทางการเงินการคลัง รักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจที่กำหนดโดยสหภาพยุโรป มาตรฐานดังกล่าวทำให้ประเทศที่มีระดับการพัฒนาทางเศรษฐกิจที่ต่ำกว่าระบบราชการและการบริหารจัดการประเทศที่ล่าช้ากว่าประเทศสมาชิกอื่นๆ ต้องประสบกับอุปสรรคในการปรับตัวของประเทศอยู่โดยตลอด แม้การพัฒนาสู่การรวมกลุ่มเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนจะมีแนวทางการพัฒนาที่ชัดเจน แต่การที่ประเทศสมาชิกที่ยังคงเป็นคู่แข่งทางการค้ามากกว่าที่จะเป็นคู่ค้า และการให้ความร่วมมืออย่างเต็มที่ยังคงประสบปัญหาอาจส่งผลกระทบต่อประเทศสมาชิก อาทิเช่น สินค้าของประเทศอาเซียน เข้าสู่ตลาดได้โดยไม่มีภาระภาษี ทำให้ผู้ประกอบการต้องแข่งขันมากขึ้น ในด้านการลงทุน หากประเทศใดไม่มีการพัฒนาปัจจัยพื้นฐาน ประสิทธิภาพการผลิต ของแรงงาน และไม่มีการปรับปรุงกฎระเบียบกฎหมายให้มีความทันสมัย อาจทำให้มีการย้ายฐานการผลิตจากประเทศหนึ่งไปยังประเทศอื่นๆ ใน ASEAN ที่เหมาะสมกว่า² ประเทศไทยซึ่งมีอาณาเขตติดต่อกับหลายประเทศ เช่น พม่า สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว กัมพูชา และมาเลเซียเขตติดต่อเหล่านี้มีการค้าชายแดนเกิดขึ้นมากมายแต่ละพื้นที่ก็มีปัญหาที่แตกต่างกันไป อาทิเช่น เขตพื้นที่ติดต่อกับประเทศกัมพูชา ต้องพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานเพื่อเอื้อต่อการ

¹ รุ่งเรือง ลิ้มชูปัญญานนท์, การสร้างศักยภาพ การแข่งขันของประเทศไทย Building Thailand

Competitiveness. กรุงเทพมหานคร: สยามเพรส แมเนจเม้นท์ จำกัด, 2549.; กระทรวงอุตสาหกรรม. **ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC): โอกาสและผลกระทบต่อภาคอุตสาหกรรมไทย**, ม.ป.ป., สืบค้นเมื่อ วันที่ 16 ธันวาคม 2558.

จาก www.med.cmu.ac.th/library/asean.../Thai Industry and AEC.pdf

² กระทรวงอุตสาหกรรม, **ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC): โอกาสและผลกระทบต่อภาคอุตสาหกรรมไทย**, ม.ป.ป., สืบค้นเมื่อ วันที่ 16 ธันวาคม 2558. จาก www.med.cmu.ac.th/library/asean.../Thai Industry and AEC.pdf

ลงทุนของภาคเอกชน³ ส่วนเขตติดต่อกับประเทศลาว การค้า การลงทุน การท่องเที่ยว ประเทศไทย ได้เปรียบในด้านที่ตั้ง สามารถเชื่อมโยงแหล่งผลิต แหล่งทรัพยากร ด้วยสภาพที่อำนวยจึงทำให้เกิดการพัฒนาไปสู่การเป็นประตูการค้าที่จะเปิดไปสู่อินโดจีน⁴

จังหวัดพะเยามีชายแดนติดต่อกับแขวงไชยบุรี สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว รวมระยะทางแนวชายแดนติดต่อกันทั้งสิ้นประมาณ 36 กิโลเมตร โดยมีพื้นที่ติดกับ อำเภอเชียงคำ 16 กิโลเมตร และ อำเภอภูซาง 20 กิโลเมตร สภาพพื้นที่ชายแดนส่วนใหญ่เป็นภูเขา มีช่องทางธรรมชาติที่เหมาะสมกับการค้าชายแดนซึ่งเป็นช่องทางที่ประชาชนทั้งสองประเทศใช้เป็นเส้นทางสัญจรเข้า-ออก คือ "ก๊วก" บริเวณบ้านฮวก หมู่ที่ 12 ตำบลภูซาง อำเภอภูซาง จังหวัดพะเยา ทุกวันที่ 10 และ 30 ของทุกเดือน ประชาชนทั้งสองประเทศจะทำการติดต่อสื่อสารทำการค้าต่อกัน⁵ ระหว่างวันที่ 14-15 มกราคม 2555 คณะรัฐมนตรีสัญจร มีมติที่ประชุมเห็นชอบในการยกระดับ จุดผ่อนปรนบ้านฮวก เป็นด่านถาวร งบประมาณ 110,000,000 บาท ให้เป็นจุดผ่านแดนถาวร⁶ เนื่องจากได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการพิจารณาการเปิดจุดผ่านแดนภายใต้ความรับผิดชอบของสำนักงานสภาพความมั่นคงแห่งชาติ โดยมอบหมายกระทรวงการต่างประเทศ ร่วมกับกระทรวงมหาดไทย ประสานสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ในการเร่งรัดจัดตั้งคณะทำงานร่วมกันเพื่อดำเนินการเปิดจุดผ่านแดนถาวรระหว่างกัน และมอบหมายหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องด้านการอำนวยความสะดวกและการบริหารจัดการบริเวณด่านพรมแดน เพื่อเตรียมความพร้อมรองรับการเป็นจุดผ่านแดนถาวร (คณะรัฐมนตรีสัญจร ณ จังหวัดเชียงใหม่ ระหว่างวันที่ 14-15 มกราคม 2555) การบริหารงานยุทธศาสตร์ของจังหวัดเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งซึ่งจะนำพาองค์กรไปสู่การบรรลุวัตถุประสงค์ จังหวัดพะเยาได้ทำยุทธศาสตร์ในการบริหารงานด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ พัฒนาเศรษฐกิจ เพื่อสร้างรายได้และขยายโอกาสด้านการเกษตร การค้า การลงทุน และการท่องเที่ยว สถิติการค้าชายแดนจังหวัดพะเยาปี 2554 มูลค่าการค้ารวม 183,565,432.45 บาท สินค้าที่นำเข้าส่วนใหญ่เป็นสินค้าเกษตรและสินค้าส่งออกเป็นจำพวกวัสดุก่อสร้าง และน้ำมันเชื้อเพลิง⁷

ยุทธศาสตร์ทางเศรษฐกิจจังหวัดพะเยาวางแผนเชื่อมโยงกับถนน R3a ถนนคุณหมิง-กรุงเทพมหานคร/ นิคมฯ เชียงของ ผลักดันคลังสินค้า 2 จุด หวังใช้พื้นที่ชายแดนพะเยาเป็นที่พักสินค้าจากนิคมฯ ในอนาคต และสินค้าผ่านแดน ที่จะส่งออกผ่านจุดผ่อนปรนบ้านฮวก จังหวัดพะเยาพยายามที่จะผลักดันให้มีการพัฒนาเส้นทางจากเชียงของ - เทิง จ.เชียงราย ผ่านเข้ามาทาง อ.ภูซาง - อ.เมืองพะเยา - กรุงเทพฯ เพื่อ เชื่อมโยงกับแผนพัฒนาการค้าชายแดนไทย – ลาว ที่ด่านบ้านฮวก อ.ภูซาง จังหวัดพะเยา ขณะนี้ได้มีการขยายเส้นทางออกเป็นการจราจรสี่ช่องทางไว้รองรับ ขณะเดียวกันทางจังหวัดยังได้ดำเนินการ

³ ยศวีร์ คงธนารุณันต์, จุดผ่านแดนถาวรกับผลที่มีต่อความมั่นคงตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชา กรณีศึกษา การเปิดจุดผ่านแดนถาวร บริเวณช่องจอม อำเภอคาบเชิง จังหวัดสุรินทร์. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง รัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม, 2552.

⁴ ธิดากานต์ หวันทอก, ผลกระทบจากการเปิดประตูอินโดจีน บริเวณจุดผ่านแดนถาวรบ้านห้วยโก๋น ตำบลห้วยโก๋น อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดน่าน วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2549.

⁵ สำนักงานพาณิชย์จังหวัดพะเยา, เอกสารประกอบการประชุม คณะกรรมการร่วมภาครัฐและเอกชนเพื่อแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจจังหวัดพะเยา (ครั้งที่ 2-6), (พะเยา: กระทรวงพาณิชย์, 2555).

⁶ สำนักงานพาณิชย์จังหวัดพะเยา, เอกสารประกอบการประชุม คณะกรรมการร่วมภาครัฐและเอกชนเพื่อแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจจังหวัดพะเยา. (ครั้งที่ 2), (พะเยา: กระทรวงพาณิชย์, 2559).

⁷ เรื่องเดียวกัน, หน้า 65.

ผลักดันการปรับปรุงเส้นทางชายแดนจากบ้าน ฮวกไปยังปากคอบ ปากแบ่ง แขวงอุดมไชย สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวเชื่อมเข้ากับถนนสาย R3a อีกทางหนึ่ง และได้มีการเตรียมความพร้อมชายแดนที่บ้านฮวก ด้วยการวางผังเฉพาะชุมชนบ้านฮวก โดยเฉพาะจะมีจุดตั้งของคลังสินค้าสำหรับรองรับสินค้าจากประเทศเพื่อนบ้านที่จะผ่านเข้ามา⁸ วันที่ 22 มีนาคม 2555 สำนักงานพาณิชย์จังหวัดพะเยาได้จัดประชุมคณะกรรมการร่วมภาครัฐและเอกชนเพื่อแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจจังหวัดพะเยาวางแผนยกระดับจุดผ่อนปรนบ้านฮวก และสนับสนุนกิจกรรม “สวัสดิ์กว้านพะเยา สบายดีหลวงพระบาง” ซึ่งมียุทธศาสตร์ทางเศรษฐกิจ ได้แก่ การเสริมสร้างความเป็นหุ้นส่วนเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของอนุภูมิภาค การขยายบทบาทการให้ความช่วยเหลือทางการเงินและวิชาการแก่ประเทศเพื่อนบ้าน ที่มุ่งเน้นการเชื่อมโยงและผลประโยชน์ร่วมกันในอนุภูมิภาค การสร้างความมั่นคงทางการเงิน และการพัฒนาองค์กรให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพในระดับมาตรฐานสากล⁹

สภาพลักษณะทั่วไปและสภาพตลาดสินค้า ณ บริเวณจุดผ่อนปรนชายแดนบ้านฮวก

บริบทสภาพตลาดสินค้า เน้นในเรื่องของสินค้าเกษตร สำหรับบ้านฮวก หมู่ 12 ทางจังหวัดพะเยาได้ให้ความสำคัญเป็นพื้นที่พิเศษ เนื่องจากมีพื้นที่ติดกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ทุกวันที่ 10 และ 30 มีการเปิดตลาดนัดชายแดนเพื่อเป็นการสนับสนุนการค้าชายแดนมีประชาชนเข้ามาทำการค้า ประมาณวันละ 600-700 คน ประเภทสินค้าที่ขายเป็นของป่าหายาก สินค้าพื้นบ้าน มีทั้งประชาชนชาวลาวและไทยเข้ามาซื้อขายสินค้า เริ่มทำการค้าตั้งแต่ 8.00 น. จนถึง 10.00 น. ผลจากการเปิดตลาดนัดทำให้ร้านค้าในบริเวณนั้นมียอดขายสินค้าเพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัด เมื่อเทียบกับวันธรรมดาที่ไม่มีตลาดนัดชายแดน ร้านค้าในตำบลภูซางส่วนใหญ่ขายสินค้าประเภทผ้าทอซึ่งตั้งอยู่บนเส้นทางหลักเศรษฐกิจของจุดผ่อนปรนบ้านฮวก ทั้งนี้ รัฐบาลได้ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมบริเวณพื้นที่ชายแดน โดยสนับสนุนการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้านให้สามารถเป็นประตูเชื่อมโยงสนับสนุนการประกอบธุรกิจการค้า จึงได้มีแผนการสนับสนุนเงินทุนที่ชัดเจน โดยรัฐบาลปัจจุบันได้มีมติเห็นชอบในการยกระดับจุดผ่อนปรนชายแดนบ้านฮวกเป็นด่านถาวร และได้อนุมัติงบประมาณงวดแรกแล้วเป็นเงิน 110 ล้านบาท โดยมีการวางแผนเชื่อมโยงกับถนนสาย R3A ถนนคุ้มเหมือง-กรุงเทพมหานคร/นิคมอุตสาหกรรมเชียงของ ใช้พื้นที่ชายแดนพะเยาเป็นที่พักสินค้าจากนิคมอุตสาหกรรมในอนาคต และสินค้าผ่านแดนที่จะส่งออกผ่านจุดผ่อนปรนบ้านฮวก ประกอบกับ ในปี พ.ศ. 2559 ประเทศไทยเข้าสู่ประชาคมอาเซียน การค้าขายจะเสรีมากขึ้น

ใครเป็นผู้ได้ประโยชน์เมื่อนักลงทุนเข้ามาในพื้นที่

เมื่อนักลงทุนเข้ามา ย่อมเกิดการมีรายได้ มีการเคลื่อนย้ายสินค้าทางการเกษตรทำให้เกิดการจ้างงาน มีการลงทุนซื้อขายสินค้าทางการเกษตรจากนักลงทุนนอกพื้นที่เพิ่มมากขึ้น ขณะเดียวกันการขายสินค้าเกษตรของคนในพื้นที่จะได้รับผลกระทบด้านลบ กล่าวคือ เกษตรกรไม่สามารถขายผลผลิตได้ง่าย เช่น ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ลูกเดือย เนื่องจากไม่สามารถแข่งขันด้านราคานำเข้าจากประเทศลาว เวียดนาม และจีน

⁸ สำนักงานพาณิชย์จังหวัดพะเยา, เอกสารประกอบการประชุม คณะกรรมการร่วมภาครัฐและเอกชนเพื่อแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจจังหวัดพะเยา. (ครั้งที่ 2), (พะเยา: กระทรวงพาณิชย์, 2559).

⁹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 87.

ซึ่งมีราคาต่ำกว่า ฉะนั้น ปัญหาด้านการค้าอาจทวีความรุนแรงมากขึ้น นอกจากนี้ประชาชนชาวลาวใช้ตำบลภูซางเป็นทางผ่านเพื่อนำสินค้าการเกษตรไปขายที่อำเภอเชียงคำทำให้ร้านค้าในบริเวณสองข้างเส้นทางหลักบ้านฮวก-สบง (ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1093) ประกอบกิจการทางการค้าได้ไม่เต็มที่ ยิ่งไปกว่านั้น การปรับเปลี่ยนกฎระเบียบให้ประชาชนชาวลาวเข้ามายังประเทศไทยได้ถึงอำเภอเชียงคำ ทำให้ประชาชนชาวลาวเลือกที่จะไปอำเภอเชียงคำ เพราะมีโอกาสซื้อขายสินค้าอุปโภคบริโภคที่หลากหลาย และสามารถทำการซื้อขายสินค้าโดยไม่ต้องผ่านพ่อค้าคนกลาง โดยอาจจะใช้เวลากับการเดินทางและจ่ายค่ายานพาหนะมากขึ้น ผลจากการศึกษาจึงพบว่า การกำหนดมาตรการยกเว้นภาษีศุลกากรเมื่อซื้อสินค้าเครื่องอุปโภคบริโภคที่มีมูลค่าไม่เกิน 1,000 บาท นับว่าเป็นมูลค่าที่น้อยเกินไป เมื่อเทียบกับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในปัจจุบัน

สินค้าที่นำเข้าและส่งออก ณ บริเวณจุดผ่อนปรนบ้านฮวก

สินค้านำเข้าระหว่างไทย-สปป.ลาว ในปี พ.ศ. 2557-2559 ณ จุดผ่อนปรนชายแดนบ้านฮวก ส่วนใหญ่เป็นไม้แปรรูปและสินค้าเกษตร สามารถสรุปเป็นตารางได้ ดังนี้

ปี พ.ศ.	รายการสินค้านำเข้า				รายการสินค้าส่งออก			
	(ภาคการเกษตร 100%)				(นอกภาคการเกษตร 100%)			
	ไม้แปรรูป	ลูกเดือย	ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	น้ำมันเบนซิน	น้ำมันดีเซล	อุปกรณ์ไฟฟ้า	วัสดุก่อสร้าง	เสาไฟฟ้า
2557-2559	83.69	14.58	1.73	63.38	31.35	4.27	0.94	0.06

ตารางที่ 1 สรุปรายการสินค้านำเข้า-ส่งออก ระหว่างประเทศไทย-สปป.ลาว ในปี พ.ศ. 2557-2559

ไม้แปรรูป ลูกเดือย และข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ คิดเป็นร้อยละ 83.69, 14.58 และ 1.73 ตามลำดับ และสินค้าส่งออกชายแดนไทย-ลาว ณ จุดผ่อนปรนชายแดนบ้านฮวก ส่วนใหญ่เป็นน้ำมันเบนซิน น้ำมันดีเซล อุปกรณ์ไฟฟ้า วัสดุก่อสร้าง และเสาไฟฟ้า คิดเป็นร้อยละ 63.38, 31.35, 4.27, 0.94 และ 0.06 ตามลำดับ

การค้าชายแดนขาดดุลทางการค้า			การค้าชายแดนได้ดุลทางการค้า		
ปี พ.ศ. 2557	ปี พ.ศ. 2558	ปี พ.ศ. 2559	ปี พ.ศ. 2557	ปี พ.ศ. 2558	ปี พ.ศ. 2559
-61,269,462.70	-35,228,232.80	-9,723,781.49	20,353,437.45	25,391,484.56	34,822,104.25

ตารางที่ 2 สถิติการค้าชายแดนจังหวัดพะเยาผ่านทางจุดผ่อนปรนชายแดนบ้านฮวก ปี พ.ศ. 2557-2559

จากสถิติ การค้าชายแดนจังหวัดพะเยาผ่านทางจุดผ่อนปรนชายแดนบ้านฮวก ปี พ.ศ. 2554-2556 พบว่า สามปีแรก พ.ศ. 2557-2559 การค้าชายแดนมีการขาดดุลมาโดยตลอดมีมูลค่า ดังนี้ - 61,269,462.70 บาท, -35,228,232.80 บาท, -9,723,781.49 บาท ตามลำดับ สามปีให้หลัง พ.ศ. 2557-2559 การค้าชายแดนมีการได้ดุลการค้ามีมูลค่า ดังนี้ 20,353,437.45 บาท, 25,391,484.56 บาท, 34,822,104.25

บาท ตามลำดับ¹⁰ สำหรับน้ำมันเบนซิน น้ำมันดีเซล อุปกรณ์ไฟฟ้า วัสดุก่อสร้าง เมื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน คาดว่ามีผลกระทบเชิงบวก เนื่องจากทาง สปป.ลาว มีความต้องการสูง ประกอบกับในพื้นที่ สปป.ลาว เริ่มมีความเจริญเข้ามาซึ่งมีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานให้มีความทัดเทียมกับประเทศในภูมิภาคเดียวกัน

“ส่วย” ปัญหาที่รัฐต้องเร่งแก้ไข

การค้าขายสินค้าส่งออกและนำเข้าในจุดผ่อนปรนชายแดนบ้านฮวก สามารถแบ่งได้ ดังนี้ คือ การค้านอกกรอบที่ไม่ผ่านพิธีการทางศุลกากร และการค้าที่ผ่านพิธีการทางศุลกากร ซึ่งการค้านอกกรอบในการส่งสินค้าออก ทำได้คือ การส่งสินค้าพื้นบ้าน ของป่า โดยที่พ่อค้าชาวไทยและชาวลาวมีการตกลงซื้อขายสินค้าที่ชายแดนฝั่งไทย เมื่อตกลงซื้อขายสินค้ากันแล้วพ่อค้าชาวลาวก็นำสินค้าข้ามไปยังฝั่ง สปป.ลาว โดยไม่ต้องแจ้งรายการสินค้าและเสียภาษี ทำให้มีความสะดวกต่อการค้าขาย แต่ถ้าเป็นการส่งสินค้าออกเป็นจำนวนมากๆ ต้องใช้รถบรรทุกนำสินค้าข้ามไปยัง สปป.ลาว ผู้ประกอบการค้าต้องมีการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ โดยจ่ายเงินใต้โต๊ะให้เจ้าหน้าที่รัฐเพื่ออำนวยความสะดวกต่อการขนส่ง ส่วนการค้าที่อยู่ในระบบที่ถูกต้องตามกฎหมายเกณฑ์ของภาครัฐ ซึ่งมีกฎระเบียบและขั้นตอนที่ยุ่งยาก การติดต่อสถานที่ราชการอยู่ห่างไกล ทำให้ไม่สะดวกเสียเวลาในการเดินทาง และต้องเสียภาษีเพื่อการส่งออกสินค้า จึงทำให้ผู้ประกอบการค้าชายแดนบางรายไม่เข้าสู่ระบบ ทำให้ภาครัฐสูญเสียผลประโยชน์จากการเก็บภาษี ดังตัวแทนจากประชาชนกล่าวว่า

“การค้าในหมู่บ้านต้องปรับตัว ไม่ว่าจะเป็นสินค้าชนิดไหน ถ้ามีคุณภาพอยู่ที่ไหนใครก็ซื้อแต่ถ้าเป็นสินค้าที่เอามาจากที่อื่นก็คงขายไม่ได้เพราะทุกคนยอมไปหาต้นทุนที่ต่ำจากจุดกำเนิดของสินค้านั้น ๆ ดังนั้นต้องเชื่อมโยงภาครัฐว่าเข้ามาช่วยเหลือในด้านอะไรได้บ้าง ในสภาพเมืองชายแดน”¹¹

การบริหารจัดการในพื้นที่ชายแดนแต่ละจังหวัดมีปัญหาที่แตกต่างกัน ผู้บริหารระดับสูงของจังหวัดและในท้องถิ่น ย่อมรู้ถึงสภาพปัญหาที่แท้จริง แต่กลับไม่มีอำนาจในการบริหารงานหรือตัดสินใจเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของตน ต้องรออนุมัติจากหน่วยงานส่วนกลาง ซึ่งสอดคล้องกับตัวแทนจากหน่วยงานภาครัฐกล่าวว่า

“หน่วยงานในพื้นที่ทำเรื่องเสนอขอจัดสร้างโครงสร้างพื้นฐาน เพื่อเอื้อประโยชน์ต่อการค้า การลงทุน แต่ผลที่ได้คือ ความคาดหวังและการรอคอยงบประมาณที่มีในแต่ละปี”¹²

ในเมื่อผู้บริหารระดับสูงของจังหวัดและในพื้นที่ไม่มีอำนาจบริหารจัดการทางด้านชายแดนของด้วยตนเอง และส่วนกลางยังไม่ได้ให้การส่งเสริมอย่างจริงจัง กับการพัฒนาพื้นที่ชายแดนที่ผ่านมา จึงปล่อยให้ภาคเอกชนเป็นผู้ดำเนินการเอง ซึ่งเป็นการพัฒนาอย่างไร้ทิศทาง ขาดการวางระบบที่ดี เอาผลประโยชน์ตนเองเป็นที่ตั้ง ขาดการควบคุมจากภาครัฐ ไม่มีอำนาจของภาครัฐในการต่อรอง ทำให้มีอิทธิพลในพื้นที่เกิดขึ้น เกิดการผูกขาดสินค้า เจ้าหน้าที่ภาครัฐมีโอกาใช้อำนาจในทางมิชอบ ในการทุจริตคอร์รัปชัน ดังผู้ให้ข้อมูลสำคัญกล่าวว่า

¹⁰ สำนักงานพาณิชย์จังหวัดพะเยา, เอกสารประกอบการประชุม คณะกรรมการร่วมภาครัฐและเอกชนเพื่อแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจจังหวัดพะเยา. (ครั้งที่ 2), (พะเยา: กระทรวงพาณิชย์, 2559).

¹¹ ตัวแทนประชาชนที่อยู่ในพื้นที่อายุ 41 ปี, ผู้ให้สัมภาษณ์, 7 พฤศจิกายน 2558.

¹² ตัวแทนจากหน่วยงานภาครัฐ อายุ 33 ปี, ผู้ให้สัมภาษณ์, 13 ธันวาคม 2558.

“ผู้ประกอบการค้าขายที่มีการส่งออกผ่านด่านนี้ไป สปป.ลาว ต้องยอมรับความเป็นจริงที่ต้องจ่ายส่วยในสมัยนี้เขาเรียกว่า สิ้นน้ำใจ ให้กับเจ้าหน้าที่ ซึ่งผู้ประกอบการจะหลีกเลี่ยงไม่ได้ มันกลายเป็นประเพณีไปแล้ว”¹³

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงอุตสาหกรรม. **ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC): โอกาสและผลกระทบต่อภาคอุตสาหกรรมไทย**, ม.ป.ป. สืบค้นเมื่อ วันที่ 16 ธันวาคม 2558.

จาก www.med.cmu.ac.th/library/asean.../Thai_Industry_and_AEC.pdf

ธิดากานต์ หวันทอก. ผลกระทบจากการเปิดประตูสู่อินโดจีน บริเวณจุดผ่านแดนถาวรบ้านห้วยโก๋น ตำบลห้วยโก๋น อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดน่าน วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2549.

ยศวีร์ คงธนจารุอนันต์. จุดผ่านแดนถาวรกับผลที่มีต่อความมั่นคงตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชา กรณีศึกษา การเปิดจุดผ่านแดนถาวร บริเวณช่องจอม อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง รัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม, 2552.

รุ่งเรือง ลิ้มชูปัญญา. การสร้างศักยภาพ การแข่งขันของประเทศไทย **Building Thailand Competitiveness**. กรุงเทพฯ: สยามเพรส แมเนจเม้นท์ จำกัด, 2549.

สำนักงานจังหวัดพะเยา. วิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์. พะเยา: กระทรวงพาณิชย์, 2554.

สำนักงานพาณิชย์จังหวัดพะเยา. เอกสารประกอบการประชุม คณะกรรมการร่วมภาครัฐและเอกชน เพื่อแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจจังหวัดพะเยา (ครั้งที่ 2-6). พะเยา: กระทรวงพาณิชย์, 2555.

สำนักงานพาณิชย์จังหวัดพะเยา. เอกสารประกอบการประชุม คณะกรรมการร่วมภาครัฐและเอกชน เพื่อแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจจังหวัดพะเยา (ครั้งที่ 2). พะเยา: กระทรวงพาณิชย์, 2559.

สัมภาษณ์

ตัวแทนประชาชนที่อยู่ในพื้นที่อายุ 35 ปี, ผู้ให้สัมภาษณ์, 7 พฤศจิกายน 2558.

ตัวแทนจากหน่วยงานภาครัฐ อายุ 33 ปี, ผู้ให้สัมภาษณ์, 13 ธันวาคม 2558.

ตัวแทนประชาชนที่อยู่ในพื้นที่อายุ 41 ปี, ผู้ให้สัมภาษณ์, 7 พฤศจิกายน 2558.

¹³ ตัวแทนประชาชนที่อยู่ในพื้นที่อายุ 35 ปี, ผู้ให้สัมภาษณ์, 7 พฤศจิกายน 2558.